

verkan", säger Laplace ¹⁾, "utvecklas djuren och plantorna, som betäcka jorden, och analogien kommer oss att tro det hon framkallar samma verkningar på de andra planeterna; ty det är onaturligt att tänka, det materien, hvars fruktsamhet utvecklar sig under så många former, skulle vara ofruktsam på en så stor planet som Jupiter, hvilken, likasom jordklotet, har sina dagar, sina nätter, sina år, och på hvilken, efter hvad observationer gifva vid handen, förändringar ega rum, hvilka förutsätta ganska verksamma krafter Menniskan, skapad för jordens temperaturförhållanden, skulle efter all sannolikhet ej kunna lefva på de andra planeterna. Men bör det ej derföre kunna finnas en oändlig mängd organismer, lämpade efter planeternas och världssystemens olika temperatur? Om elementernas och klimatens skiljaktighet på jorden förmå framkalla så många olika alster, huru mycket mer skiljaktiga böra icke då dessa vara på planeterna och drabanterna!"

"Till hvilket ändamål", utbrister sir John Herschel, "böra vi tänka oss, att stjernorna blifvit skapade, och att så storartade kroppar blifvit spridda genom rymdens oändlighet? Säkert ej för att upplysa våra nätter, något som lättare skulle vinnas med en måne till, som ej hade mer än tusendelen af den närvarandes volym, ej heller för att lysa som ett skådespel utan mening och verklighet, och för att förleda oss till onyttiga gissningar. Dessa stjernor äro, det är sannt, människorna till nytta såsom fasta punkter, hvartill hon med fullkomlig noggrannhet kan hänföra allt; men man skulle skördat bra ringa frukt af astronomiens studium, om man trodde att människan vore enda föremålet för skaparens omsorger, och om man i den ofantliga och häpnads-

¹⁾ *Exposition du Système du monde*, ch. VI.

Flammarien, Bebodda världar.